

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	2
1.1. Aanwijzingen voor gebruikers	2
1.2. Levensloop van Johan Borgman	2
1.3. Archiefvorming en verantwoording	3
2. Inventaris	4
2.1. Persoonlijke stukken	4
2.2. Paranormaal geneeswerk	4
2.3. Letterkundig werk	5
2.4. Metafysische zeeschilderijen.....	6
2.5. Biografie en artikelen over Johan Borgman	6
2.6. Documentatie	7

1. Inleiding

1.1. Aanwijzingen voor gebruikers

Openbaarheid:

Het archief is openbaar.

Aanvragen:

De stukken kunnen worden aangevraagd volgens de aanwijzingen in de studiezaal. Hierbij hebt u het bloknummer nodig (3176) en het inventarisnummer, dat is het nummer dat vóór de beschrijving staat.

Citeren:

Gelders Archief, 3176 Johan Borgman, inv.nr. ...

1.2. Levensloop van Johan Borgman

Paranormaal genezer, schilder en dichter Johan Borgman is geboren in Groningen als zoon van een onderwijzer in een kunstzinnig gezin. Hij gaat naar de HBS en werkt vervolgens enige jaren in het bedrijfsleven, het bankwezen en als ambtenaar bij het ministerie van Binnenlandse Zaken in Den Haag. In 1908 debuteert hij als dichter in het tijdschrift 'Europa' met zijn rondeel 'De dood is nabij, de nacht is daar'. Hij krijgt erkenning in literaire kringen en blijft jarenlang meewerken aan 'De Nieuwe Gids', het tijdschrift van de beweging de Tachtigers. Hij noemt zichzelf letterkundige en onderhoudt contacten met bekende dichters en schrijvers. In de periode 1908-1918 publiceert hij regelmatig gedichten in literaire tijdschriften. In 1910 verschijnt onder het pseudoniem Yszon een boekje met proza onder de titel 'Doods-schaduw en lichtlijnen' gevolgd in 1912 door een poëziebundel met de titel 'Verzen'. Daarna wordt het op dit terrein stil. In 1918 start Johan Borgman met zijn werk als paranormaal therapeut. Al vroeg in zijn jeugd had hij zijn gaven ontdekt nadat hij zijn doodzieke hondje had genezen en aura's bij mensen waarnam. Hij opent in Amsterdam een praktijk waarin hij - hoewel niet kerkelijk gebonden - werkt vanuit het concept en inspiratie van de oneindige en zuivere liefde van Jezus Christus voor de mensheid. Als ondersteuning van de therapie gebruikt hij onder andere kruiden-, kleuren- en lichttherapie. Vorming en scholing verkrijgt hij door zelfstudie. Borgman zelf heeft verschillende omschrijvingen gebruikt voor zijn beroep. Hij noemt zich occultist, paranormaal genezer, pranisch genezer, parapsycholoog, praktizijn en levensadviseur. Faam als paragnost zoekt hij niet, zijn helderziende gave gebruikt hij voornamelijk voor het stellen van diagnoses. Hij werkt samen met reguliere artsen en apothekers, omdat hij zich gedekt wil weten inzake zijn handelen op het terrein van de gezondheidszorg; de uitoefening van alternatieve geneeswijze zonder universitaire opleiding was in zijn tijd strafbaar. Bij probleemgevallen wil hij medisch overleg kunnen voeren, doorverwijzen en indien nodig, medicijnen krijgen die alleen op voorschrift van een arts worden verstrekt. De betreffende artsen verwezen op hun beurt ook patiënten door naar Borgman. Desondanks heeft Borgman tijdens zijn leven altijd de dreiging van strafvervolgning gevoeld. In 1925 is er een aanklacht tegen hem ingediend maar is het niet tot een veroordeling gekomen en ook is hem nooit een verbod opgelegd wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst. Naast de drukke praktijk vindt Borgman rond zijn dertigste levensjaar in de schilderkunst een nieuwe manier om zichzelf te uiten. Tussen 1921 en 1970 schildert hij naar wilde schatting ongeveer 400 metafysische 'bezielde' zeeschilderingen. Net als bij de geneeskunst heeft Borgman zich de schildertechniek eigen gemaakt door zelfstudie. Borgman werkt en woont in de periode 1928-1937 in Laren (NH) aan de Der Kinderenweg 15 in de villa Zonnehof. In 1937 keert hij weer terug naar zijn oude adres op de Prinsengracht in Amsterdam. In 1939 verhuist het echtpaar Borgman naar de Johannes Vermeerstraat 55 in Amsterdam. De schilderijen zijn in de loop van de jaren meerdere malen tentoongesteld, bij zijn leven voor het laatst in het gemeentehuis van Oosterbeek in 1973. Veel van deze werken zijn verkocht of weggegeven om met de helende kracht van de schilderijen de genezing van zijn cliënten te bevorderen. Borgman was getrouwd met Tine van Hamersveld van 1920 tot haar overlijden in 1963. Hij hertrouwt in 1964 met Anna Marie Schoevers (overleden in 2010) maar dit huwelijk wordt eind 1966 ontbonden. Op zijn tachtigste verlaat hij Amsterdam en gaat wonen in Oosterbeek aan de Beuklaan 10, waar hij tot op hoge

leeftijd in 1973 praktiseert. De laatste drie jaren van zijn leven is Borgman ziek en wordt hij thuis verpleegd. Ook dit huis noemt hij Zonnehof. In 1976 overlijdt hij op 86-jarige leeftijd. Hij wordt begraven op de begraafplaats Zorgvlied in Amsterdam.

Johan Borgman geldt als één van de voorlopers van de huidige generatie paranormaal genezers. Zijn naam leeft voort in het fonds dat hij in 1969 heeft opgericht, Het Johan Borgmanfonds (HJBF), met als belangrijkste doel de wetenschappelijke bestudering van de natuurgeneeswijze en het scholen van paranormaal begaafden. Een gedegen opleiding was belangrijk voor het vormgeven van het beroep en voor een wettelijke erkenning. De opleiding kreeg in 1995 vorm in Het Johan Borgmancollege (HJBC), waaraan men vanaf 1996 een vierjarige HBO-opleiding voor paranormaal therapeut kan volgen. Daarnaast is er een Johan Borgmanprijs ingesteld voor kandidaten die, met als grondslag Borgmans geloofsovertuiging met Christus als middelpunt, een positieve bijdrage leveren aan het vestigen van de vrede, gefundeerd in de liefde voor Christus en de medemens. Deze prijs is in de jaren tachtig van de vorige eeuw enige malen uitgereikt

1.3. Archiefvorming en verantwoording

Het persoonlijke archief van Johan Borgman bevat informatie over zijn leven, gedichten, schilderijen en praktisch als genezer. Zo zijn onder andere dankbrieven van patiënten opgenomen, door Borgman bijgehouden kruidenboekjes en -recepten, materiaal over de kankerbestrijding waarvoor hij grote interesse had en een aantal foto's van patiënten die werden gebruikt bij de zogenaamde behandeling op afstand. Het archief bevat daarnaast verzameld materiaal van het onderzoek dat is gebruikt om de biografie 'Johan Borgman, zijn werk, zijn leven' te schrijven. Dit materiaal was al afzonderlijk en zeer gedetailleerd beschreven. In de huidige inventaris is het bestand beschreven per deelgebied, vergelijkbaar met de rubrieken in het huidige archiefschema. De oorspronkelijke toegang is met concordans opgenomen in inv.nr. 16.

Het archief had een omvang van ruim een meter en was inhoudelijk erg fragmentarisch. Er is feitelijk maar weinig bewaard gebleven en het bewaarde deel bestaat vaak uit weinig relevante stukken of uit losse notities. Juist omdat er maar zo weinig bewaard is gebleven, is in overleg met de stichting Het Johan Borgmanfonds (HJBF) het archief in zijn geheel bewaard en beschreven, inclusief de minder relevante stukken. Alleen de dubbele archiefbescheiden zijn uit het bestand gelicht en geretourneerd naar HJBF. De stukken zijn beschreven binnen een archiefschema dat het leven en de onderscheidende werkzaamheden van Johan Borgman volgt, en wordt afgesloten door de documentatie over en van Johan Borgman.

De archieven van Johan Borgman als persoon en van de stichting Het Johan Borgmanfonds (HJBF) (bloknr. 3177) overlappen elkaar wat betreft de periode van de oprichting van het HJBF in 1969 tot het overlijden van Borgman in 1976. Er is zoveel mogelijk getracht om de puur persoonlijke stukken betreffende het oprichten van de stichting bij het Johan Borgmanarchief te voegen, en de overige stukken in het archief van HJBF voor zover nodig.

2. Inventaris

2.1. Persoonlijke stukken

- 1 Stukken betreffende familie Borgman waaronder foto's van Tine Borgman en de onder curatelestelling van mw. H. Beckering Vinckers-Borgman, de zus van Johan Borgman, z.j., 1902, 1912, 1920, 1946, 1963, 1965.
- 2 Reglement van de Internationale Broederschap, foto's van en informatie over Felix Ortt en kopie van een krantenartikeltje betreffende het oprichten van de Stichting Christosophische beweging, z.j., 1937.
N.B. Doel van de broederschap was helpen de vrede te bevorderen door broederschap te kweken. Johan Borgman was betrokken bij de oprichting van de stichting. Felix Ortt was de belangrijkste theoreticus van het Christenanarchisme in Nederland en was begin deze eeuw betrokken bij de oprichting van de Vereniging Internationale Broederschap dat ondanks de naam een Nederlandse aangelegenheid bleef.
- 3 Genealogische aantekeningen en documentatie over het geslacht Vinckers, z.j., 1967, 1974.
- 4 Foto's van Johan Borgman, zijn ouders en de dochter van zijn tweede vrouw, z.j., 1975.
- 5 Stukken betreffende hypothecaire geldleningen, verzekeringen voor verschillende panden in Amsterdam en de verkoop van het pand Johannes Vermeerstraat 55, 1935-1938, 1940, 1942, 1944, 1954, 1963-1964, 1966, 1970.
N.B. Betreft naast de Johannes Vermeerstraat 55 de panden Curacaostraat 13-17, Corantijnstraat 8-16, Walbeekstraat 66-70 en Veerstraat 29-31.
- 6 Kopiëen van brieven van Johan Borgman aan Dick Veldhorst over 1943-1944, 1968, 1970, door Veldhorst opgestuurd naar het bestuur van HJBF in 1986.
- 7 Correspondentie, 1950-1973.
- 8 Certificaten, bewijzen van lidmaatschap van o.a. de Nederlandse Federatie van Paranormale- en natuurgenezers (NFPN), De Britse National Federation of Spiritual Healers, en ridderlijke orden van St. Birgitta van Zweden, 1960-1969 (1977).
- 9 Adresboekjes uit de Oosterbeekse tijd, ca. begin jaren zeventig.
- 10 Stukken van de notaris betreffende het aanstellen van huishoudelijke en verpleegkundige hulp en het beheer van Borgmans financiën in zijn laatste levensjaren, 1974-1975.
- 11 Stukken betreffende het overlijden van Johan Borgman met foto's van het graf en het huis aan de Johannes Vermeerstraat nr. 55 in Amsterdam, gemaakt door J.T.M. Attevelt, 1976, 1982, 1996.
N.B. Met kopieën van testamenten.

2.2. Paranormaal geneeswerk

- 12 Visitekaartje en briefpapier, z.j.
- 13-20 Stukken betreffende het samenstellen en uitschrijven van recepten, z.j., 1927, 1934-1935.
- 13 Vademecum van Johan Borgman, in verschillende versies, met toevoegingen van zijn vrouw Tine, met commentaar uit 1992, z.j.
- 14 Diverse diëten (o.a. voor vermagering en constipatie) en algemene ingrediëntenlijsten, z.j.
- 15 Aantekeningen voor recepten en gebruiksaanwijzingen voor kruiden, z.j.
- 16 Recepten, uitgeschreven aan patiënten, z.j.
- 17 Alfabetisch op kwaal geordend notitieboek met recepten, z.j.
- 18 Notities van voedingsmiddelen voorzien van tabellen met vermelding van belangrijkste voedingsstoffen, z.j.

- 19 Notitieboekjes met uitgeschreven recepten aan patiënten, aantekeningen en afspraken, z.j.
20 Correspondentie met artsen en apothekers, 1927, 1934-1935.
- 21-25 Stukken betreffende het behandelen van patiënten, z.j., 1932-1974.
21 Foto's van patiënten, z.j.
N.B. De foto's werden gebruikt voor afstandbehandeling. Onbekend is of er wellicht ook foto's van vrienden en bekenden tussen zitten.
22 Uitgetypt document bevattende verklaringen van en over patiënten van Johan Borgman, twee verschillende versies, beide ongedateerd.
23 Ingekomen dankbrieven van patiënten, 1932-1974.
24 Overzicht van bijzondere genezingen over 1933-1936, 1940, 1956-1957.
25 Aanvraagformulieren voor behandelingen, met afsprakenkaarten, 1970-1973.
- 26-27 Stukken betreffende het behandelen van de ziekte kanker, z.j., 1926-1987.
26 "Het kankervraagstuk, een visionaire benadering vanuit de (natuur)geneeskunde, het occultisme en het geloof", door Johan Borgman, uitgegeven door HJBF, z.j. en 1987.
N.B. Met Duitse vertaling.
27 Krantenknipsels inzake "het kankerprobleem" met name betreffende alternatieve genezers en therapieën, 1926, 1930, 1956, 1970-1973.
- 28 Krantenartikelen betreffende de rechtszaak tegen Borgman wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst, 1925.
N.B. Met uitgave "Mijn laatste verdediging voor het gerechtshof te Leeuwarden d.d. 14 mei 1925" door H.J. Eilers.
- 29 Stukken betreffende de aankoop en overdracht van behandel-apparatuur, 1930-1978.
- 30 Krantenknipsels door Johan Borgman verzameld inzake diverse alternatieve genezers , 1930, 1961, 1971, 1973.
- 31 Stukken betreffende het geven van lezingen, 1936, 1948.
- 32 Ingekomen brieven van Prof.dr. J.A. van Hamel betreffende de juridische aspecten van het uitoefenen van het paranormale geneeswerk, 1945, 1947, 1958.
N.B. Van Hamel was Nederlands jurist, politicus en strafrechtgeleerde en behoorde tot de vriendenkring rond Koningin Juliana.
- 33 Correspondentie met diverse artsen, 1955-1956, 1970.
- 34 Ingekomen antwoorden op brieven van J. Borgman aan de Koningin, beantwoord door respectievelijk de particulier secretaresse van de Koningin en de Minister van Volksgezondheid en Milieuhygiëne, betreffende het behandelen van kankerpatiënten, 1957, 1972.
- 35 Stukken betreffende lidmaatschappen van verschillende verenigingen op het gebied van de natuurgeneeskunde, 1962-1975.

2.3. Letterkundig werk

- 36 Bundel verhalen zonder titel en jaartal met verschillende auteurs, waarin het verhaal 'In fabrieksbuurt' is opgenomen (pagina's 373-387), z.j.
- 37 Uitgave "Doods-schaduw en lichtlijnen" onder het pseudoniem Yszon, 1910.
- 38 Dichtbundel "Verzen", uitgegeven door C.A.J. van Dishoeck, boekbesprekingen en kopieën en transcripties van recensies, 1912.
N.B. Met een lijst van aanwezige stukken van Johan Borgman in het Letterkundig Museum.

2.4. Metafysische zeeschilderijen

- 39 'De beoordeling van vijftien schilderijen van Borgman door vier paranormaal begaafde mensen', formulieren, samenvatting en conclusies, z.j.
- 40 Kopieën van aankondigingen en recensies betreffende verschillende exposities in Amsterdam, Den Haag en Oosterbeek, 1926, 1930, 1962-1965, 1973.
- 41 Stukken betreffende de opening van een zeeschilderijtentoonstelling ter gelegenheid van Borgmans vijftigjarig jubileum als therapeut, 1968.
- 42 Stukken betreffende de (verkoop)tentoonstelling 'Marines Spirituelles' in De Roos in Amsterdam, 2010.
N.B. Met het artikel 'Johan Borgman (1889-1976): metafysische zeestemmingen van een gepassioneerd schilder' door Esther Dieltjes, verschenen in Prana, tijdschrift voor spiritualiteit en randgebieden der wetenschap, april/mei 2010 nr. 178.

2.5. Biografie en artikelen over Johan Borgman

- 43 Diverse biografische artikelen, z.j., 1977-1978, 1983.
- 44 "De toestand der spoorwegen in Nederland, zoals een helderziende dien waarneemt", artikel in het Vaderland van 13 januari 1927 waarin Johan Borgman waarschuwde voor mogelijke gevaren, 1927.
- 45-56 Stukken betreffende het biografische onderzoek naar Johan Borgman door J.T.M. Atteveld, uitmondend uit de publicatie Johan Borgman, zijn leven, zijn werk, 1991.
N.B. Bevat het onderzoeksarchief van Atteveld, met informatie en achtergronddocumentatie. De gegevens waren gedetailleerd in kaart gebracht en genummerd, volgens de inventarislijst in inv.nr. 16. Tijdens de bewerking zijn de gegevens (vaak ook overzichten van archiefmappen) op onderwerp bij elkaar gebracht. Een concordans die verwijst van de huidige inventaris naar de oude nummering is toegevoegd aan inv.nr. 16.
- 45 Opzet van het onderzoek en eerste indeling en versie van het boek.
- 46 Archivering.
- 47 Verslagen van gesprekken met bekenden van Johan Borgman en een biografie van één van zijn eerste patienten.
- 48 Biografische gegevens.
- 49-51 Literaire activiteiten
 - 49 Algemeen.
 - 50 Gedichten.
 - 51 Proza.
- 52 Schilderijen.
- 53 Paranormaal genezer.
- 54 Oprichting van Het Johan Borgmanfonds.
- 55 Overzicht en verzameling artikelen verschenen in de pers.
- 56 Catalogus van de bibliotheek van Borgman.
N.B. Deze bibliotheek is in de jaren na zijn overlijden verkocht.
- 57 "Johan Borgman zijn werk, zijn leven" van Jennie Bédier, met stukken betreffende het uitgeven van het boek en een korte beschouwing over het boek door Dick Veldhorst, 1991, 1996.
- 58 Mail met bijlage van Michael Polonyi aan het Johan Borgmancollege waarin hij zijn persoonlijke herinneringen aan Johan Borgman beschrijft, 2006.

2.6. Documentatie

- 59 "Kant's kritik der reinen Vernunft", collegedictaat van Professor H.J. Pos, z.j.
- 60 "Religie en natuurwetenschap", tekst van een voordracht gehouden door Dr. Max Planck (1937) en "Neue Erfahrungen mit Kupfer in der Therapie aus dem klinisch-therapeutische Institut in Arlesheim", z.j.